

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ แสดงถึงความรุ่งเรืองในอดีต และเป็นหลักฐานสำคัญในการศึกษาความเป็นมาของชาติไทย ภาษาไทยเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารกันในชีวิตประจำวัน เป็นเครื่องมือถ่ายทอดวัฒนธรรม แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทยที่คนไทยทุกคนควรภูมิใจ ดังที่ ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2523, หน้า 91) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาษาที่มีต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ว่า “...การใช้ภาษามีความสำคัญต่อชีวิตเมื่อการใช้ภาษาขาดประสิทธิภาพ การดำเนินชีวิตย่อมขาดประสิทธิภาพไปด้วยเกือบทุกด้าน...” ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ประชาชนไทยทุกคนจะต้องสามารถใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับ พ.ศ. 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542, หน้า 13) ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาในเรื่องภาษาไทย โดยเน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ไทย และกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2540, หน้า 34) ได้ประกาศใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2540 โดยกำหนดให้วิชาภาษาไทยเพื่ออาชีพเป็นวิชาพื้นฐานในการเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้นักศึกษาระดับถึงถึงความสำคัญของภาษาไทย ซึ่งเป็นวัฒนธรรมและแสดงถึงความเป็นเอกภาพของชาติ ใช้ภาษาถ้อยคำ สำนวนโวหารต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง และมีศิลปะในการสื่อสาร มีความคิดสร้างสรรค์ มีคุณธรรมในการสื่อสารด้านอาชีพ และในชีวิตประจำวัน

การเรียนการสอนวิชาภาษาไทยจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสัมฤทธิ์ผลตามจุดประสงค์ของหลักสูตรนั้นต้องอาศัยปัจจัยหลายประการและที่สำคัญนั้นคือการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยจึงจำเป็นต้องมีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เข้าใจสภาพปัญหาที่แตกต่างกันไป ตลอดจนสามารถที่จะวิเคราะห์และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอนได้ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (2532, หน้า 6) ได้เสนอแนวทางการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ในหลักสูตร โดยให้ยึดเด็กเป็นศูนย์กลางกระบวนการเรียนรู้

กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการพัฒนาค่านิยม กระบวนการฝึกทักษะ และ กระบวนการกลุ่มเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับ สงบ ลักษณะ (2533. หน้า 36) ได้กล่าวว่า ครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตรคือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ มีสื่อการเรียนการสอนที่ดี และ การจัดการเรียนการสอนที่ดีนั้น จะทำให้ครูมีความมั่นใจและสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียน ได้รับความรู้ สนุกสนาน และเกิดเจตคติที่ดีต่อวิชาภาษาไทย

การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยบรรลุเป้าหมายตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ได้นั้น ถือว่า ประสบความสำเร็จ แต่ในสภาพความจริง การสอนภาษาไทยถึงแม้ว่าได้ดำเนินการมาเป็น เวลานานแต่ยังพบปัญหาหลายประการที่ทำให้การเรียนการสอนภาษาไทยไม่ได้ผลตามที่คาดหวัง การเรียนการสอนภาษาไทยในสถานศึกษา เพื่อให้เยาวชนได้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่า และเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพนั้น เต็มไปด้วยความยากลำบาก ด้วยสาเหตุ นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของภาษาไทย ดังที่ สุทธิรัตน์ คงไทย (2539. หน้า 3) ได้สรุปว่า นักเรียนขาดความรู้พื้นฐานทางด้านภาษาไทย เพราะขาดการฝึกฝนด้านทักษะการใช้ภาษา และ ภาษาถิ่นของผู้เรียนก็ทำให้เป็นอุปสรรค จึงทำให้ไม่สนใจในเนื้อหาวิชาที่เข้าใจยาก นักเรียน มีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชาภาษาไทย การที่นักเรียนไม่สนใจการเรียนวิชาภาษาไทยย่อมทำให้การเรียน ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร และปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งเกิดจากตัวครูผู้สอนที่ทำให้ การเรียนการสอนไม่ประสบความสำเร็จ ดังที่ สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์มพรรษ์ (2538. หน้า 10-12) ได้แสดงความคิดเห็นสรุปได้ว่า ครูภาษาไทยบางคนไม่ได้รับการฝึกฝนหรือเตรียมตัว อย่างถูกต้องที่จะมาสอนภาษาไทย ครูใช้วิธีสอนแบบเดิมเน้นการท่องจำ ไม่เปลี่ยนแปลงวิธีสอน ขาดความรู้ที่ทันสมัย ไม่สนใจที่จะนำเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อ ปรับปรุงคุณภาพการศึกษา

การที่จะพัฒนาการสอนให้ได้ผลดีนั้น ครูผู้สอนมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ครูควร ตระหนักถึงความสำคัญของการแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนของตน การวิจัยเชิงปฏิบัติการ ในชั้นเรียนเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งที่ใช้ในการแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้มาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าสภาพโรงเรียน อาทิ สภาพแวดล้อม ชุมชน การจัดการเรียนการสอน สื่อ อุปกรณ์ต่าง ๆ มีความแตกต่างกันในแต่ละโรงเรียน ดังนั้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน จึงเป็นวิธีที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหาดังตรงประเด็นมากที่สุด โดยมีครูที่ทำการสอนอยู่เป็นผู้ทำวิจัยเอง

ทั้งนี้ เป็นเพราะว่าครูเป็นผู้ที่อยู่ในปัญหา และทราบปัญหาต่าง ๆ ของการจัดการเรียนการสอน ในชั้นเรียนมากที่สุด ดังที่ พรพรรณ อินทรประเสริฐ (2543, หน้า 2) ได้แสดงความคิดเห็นว่า ครูผู้สอนควรมีความสามารถในการวิจัย และพัฒนาการเรียนรู้อ เพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน และ สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ โดยรู้จักแก้ปัญหา เรียนรู้วิธีการแก้ไขปัญหา ในการจัดกิจกรรมการสอนได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ ปวีณกร แป้นกลัด (2544, หน้า 3) สรุปว่า ครูผู้สอนเป็นผู้ที่สามารถทำวิจัยได้ดีที่สุด เพราะครูผู้สอนเป็นผู้รู้ปัญหาในการเรียนการสอน โดยครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้วิจัยหาความรู้ใหม่ เพื่อประยุกต์กับสภาพการณ์ของการสอน ในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของการเรียนการสอน หรือแก้ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อ การเรียนการสอน และสอดคล้องกับ กิตติพร ปัญญาภิญโยผล (2538, หน้า 27) ได้กล่าวว่า วิธีการที่ครูแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนของตนเองด้วยการวิจัยเอง ซึ่งเรียกว่าการวิจัย เชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน จึงถือว่าเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าวได้ดีที่สุด

ในฐานะผู้ศึกษาเป็นครูผู้สอนวิชาภาษาไทยเพื่ออาชีพ ได้พบปัญหานักศึกษามี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีแนวโน้มลดต่ำลง โดยได้ตรวจสอบจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของวิชาภาษาไทยเพื่ออาชีพ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา จากงานทะเบียน จากรายงานสรุปผลการเรียนประจำปีการศึกษา 2543-2544 ของงานวัดผล และประเมินผล สอบถามครูผู้สอนวิชาภาษาไทย และสัมภาษณ์นักศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษา ไม่เห็นความสำคัญของภาษาไทย และนักศึกษามีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อวิชาภาษาไทยเพื่ออาชีพ ผู้ศึกษาจึงสนใจพัฒนาการเรียนการสอน โดยนำการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนมาเป็นแนวทาง ในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่ออาชีพให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษารุ่นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ในชั้นเรียน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่ออาชีพ ระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่ สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวง ศึกษาธิการ ในด้านต่อไปนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหลังจาก ดำเนินการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน
2. ความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่ออาชีพ

ขอบเขตการศึกษา

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาคครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ที่เรียนวิชาภาษาไทยเพื่ออาชีพ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่ จำนวน 27 คน
2. การวิจัยครั้งนี้ได้ประยุกต์ใช้รูปแบบกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนของ กิตติพร ปัญญาภิญโญผล (2540)

นิยามศัพท์เฉพาะ

การศึกษาคครั้งนี้ได้นิยามศัพท์เฉพาะดังนี้

คุณภาพการเรียนการสอน หมายถึง ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเรียนในทางที่ดีขึ้น

การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน หมายถึง การปรับปรุงการแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียน และปรับเปลี่ยนกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนโดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน โดยครูผู้สอนเป็นผู้ดำเนินการวิจัยด้วยตนเอง

วิชาภาษาไทยเพื่ออาชีพ หมายถึง วิชาภาษาไทยเพื่ออาชีพ รหัส 3000-1101 ที่สอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2540 ของกรมอาชีวศึกษา

การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน หมายถึง การวิจัยที่มุ่งนำหลักการทางวิทยาศาสตร์มาใช้เพื่อแก้ปัญหา ปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอน โดยมีการรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ นำผลมาแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนประกอบด้วย ขั้น ก. ขั้นวางแผน ขั้น ข. ดำเนินการเรียนการสอนควบคู่กับกระบวนการวิจัย ขั้น ค. ขั้นทบทวนและประเมินผลเพื่อปรับแผน ทั้ง 3 ขั้นตอนมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเป็นวงจรที่สามารถพัฒนาการเรียนการสอนได้

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

การศึกษาคครั้งนี้ได้รับประโยชน์ คือ

1. ได้ข้อมูลจากกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนมาปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่ออาชีพในระหว่างที่สอน

2. เป็นแนวทางในการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน สำหรับปรับปรุงคุณภาพ
การเรียนการสอนวิชาภาษาไทย และวิชาอื่น ๆ ต่อไป

3. นำผลการใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนไปใช้ประโยชน์ในการวางแผน
กำหนดหรือปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย และวิชาอื่นต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved